

Vojen Ložek

MALAKOZOLOGICKÉ VÝZKUMY V ČSR
V LÉTECH 1951—1952

Tato přehledná orientační práce navazuje na dřívější obdobné publikace, uveřejněné pod titulem „*Malakozoologické novinky z ČSR*“ (viz seznam literatury), je však zpracována pod jiným zorným úhlem, což vyžaduje bližšího vysvětlení. — V posledních letech všestranně vzrostl zájem o faunistický výzkum našeho státu. Novodobé plánované hospodářství přírodními statky nutně vyžaduje daleko hlubších znalostí faunistických i floristických poměrů našich zemí, které byly dosud v tomto směru značně zanedbány. Naše faunistické vědomosti byly velmi roztráštěné a po všech stránkách nerovnoměrné, často nebylo možno synteticky shrnout hlavní poznatky a využít jich pro potřeby našeho hospodářství. Znalost faunistiky našich měkkýšů lze prakticky zužitkovat hlavně v těchto třech směrech:

1. Výzkum přenašečů cizopasníků hospodářského zvířectva (měkkýši jako přenašeči parazitických červů).
2. Výzkum stanovištních podmínek (měkkýši jako důležitá součást různých biocenoz a jako citliví ekologičtí ukazatelé).
3. Biostratigrafický výzkum kvarteru (využití nálezů kvarterních měkkýšů nutně předpokládá důkladnou znalost měkkýšů recentních).

Z uvedeného je dobře patrný mnohostranný význam řádného faunistického průzkumu naší měkkýší fauny, kterému nevyhovuje dosavadní neutěšený stav našich vědomostí.

Požadavek zdokonalení faunistického výzkumu, nutně vyplývající ze svrchu uvedených okolností, vyvolal potřebu změnit pojetí zmíněných „*Malakozoologických novinek*“, které zdaleka nevyhovovaly podmínkám vyžadovaným v současné době. Hlavním cílem „*novinek*“ totiž bylo seznámit veřejnost s různými pozoruhodnými, neobvyklými a vzácnými nálezy, kdežto vlastní přehledná faunistika zaměřená k vytvoření uceleného obrazu malakozoologických poměrů, ustupovala zcela do pozadí. Takové pojetí je ovšem v současné době nevyhovující a je nutno nahradit je zaměřením novým — všeobecně faunistickým, o němž chci říci několik slov.

Cílem nového pojetí je předložit stručný, ale výstižný přehled malakofaunistických výzkumů, konaných v určitém časovém úseku, obvykle v pracovní sezoně jednoho roku. Látka je rozvržena na podkladě topografickém, t. j. podle přirozených zeměpisných oblastí vyznačených na úpatnicových generálních mapách (1 : 200.000). V rámci každé přirozené oblasti je nastíněn plošný rozsah provedených výzkumů i zjištěné malakofaunistické poměry. Hlavní důraz je kladen na vystižení celkových rysů měkkýší fauny, případné pozoruhodné nálezy jsou podrobněji probrány až v druhé řadě. Přehled mala-

1953 CAS. NÁR. MUZ., ODD. PŘÍR. 122 (2)

kozoologických výzkumů za určité časové období má v prvé řadě sloužit jako důkladně vypracovaná zpráva předběžná, která má ulehčit orientaci těch pracovníků nebo výzkumných kolektivů, kteří mají zájem o měkkýše. V případě, že některá oblast byla již zpracována ve zvláštní zprávě, je o ní v přehledu učiněna jen stručná zmínka s patričními bibliografickými odkazy. Obdobně jsem postupoval v takových případech, kde výzkum určitého území je prováděn řadu let za sebou (odkazy na starší výsledky, již uveřejněné).

Předložený přehled výzkumů za léta 1951 a 1952 výjimečně shrnuje pracovní výsledky za dva roky, čímž trpí jeho ucelenost, neboť mnohé z těchto výzkumů byly již na různých místech uveřejněny. Jeho účelem je však shrnout řadu roztrášených výzkumů a nálezů, které jsem provedl v posledních dvou letech, a dát je k dispozici všem vážným zájemcům formou co možná nejpřístupnější. Jsem přesvědčen, že zájem současné doby vyžaduje, aby všechny faunistické výzkumy byly včas uveřejněny ve stručném a výstižném přehledu, aby byly po ruce všem pracovníkům, kteří je mohou zužitkovat. Doufám, že můj pokus bude posuzován s tohoto hlediska a že dobře vyhoví svému účelu.

České Středohoří

V jarních měsících roku 1952 byly provedeny nové výzkumy v oblasti Březiny a Hradišťan, dále na Táhlíně a na Sutomském vrchu. Na všech těchto lokalitách byla zjištěna typická lesní fauna západního křídla Českého Středohoří (srv. na př. LOŽEK, 1951 d), takže není nutno tyto sběry podrobněji popisovat. Zvláštní zmínky však zaslouží nález druhu *Oxychilus depressus* ST. na Štěpánovském vrchu, který je pro tuto oblast nový. Na téže lokalitě jsem zjistil výskyt terikolního stepního plže *Vitrea inopinata* ULIČNÝ v nadmořské výšce kolem 600 m (srv. Ložek, 1953 e). Ostrovovitý areál stepního druhu *Helicella ericetorum* MÜLL. v Českém Středohoří byl doplněn novým nálezem silné populace u Pálče. *Helicella* zde žije při silnici na Milešov nedaleko rozcestí. Naleziště je zajímavé svou polohou hluboko uvnitř lesní části Středohoří.

Šumava

Při pedogeologickém mapování zátopné oblasti lipenské přehrady na horní Vltavě v květnu 1951 byly sledovány malakozoologické poměry v okolí Horní Plané. Většinu získaných poznatků a zajímavých nálezů (*Iphigena tumida* RSM. na Hausbergu, *Aegopis verticillus* FÉR. u Černé) jsem již uveřejnil ve dvou zprávách (LOŽEK, 1951 a, e), takže zde postačí jen tato stručná informativní zmínka.

Hřebeny

V jarních měsících r. 1951 a 1952 jsem zpracoval vrcholovou oblast vrchů Hradec, Studený vrch, Kuchyňka a Provazec, jakož i údolí Lipí u Dobříše. O výsledcích těchto výzkumů vyšla již dosti podrobná zpráva zaměřená ochrannářsky (LOŽEK, 1951 f), takže nepokládám za nutné blíže se o nich zmiňovat.

Radečsko — křivoklátská vrchovina

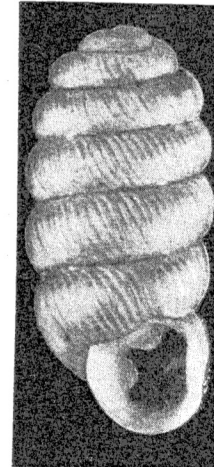
V roce 1951 jsem provedl jen menší sběry v oblasti Krušné hory u Nového Jáchymova. Tento výzkum jen doplňuje starší výzkumy, jimiž byla většina Radečsko-křivoklátské vrchoviny soustavně prozkoumána a jejichž některé výsledky byly již na různých místech uveřejněny. — V březnu 1951-

jsem prosbíral údolí postranní větve Běštinského potoka, pramenící u myslivny Král nedaleko Hudlic. Hlavní nálezy: *Monacha umbrosa* C. PFR., *Semilimax semilimax* FÉR., *Iphigena ventricosa* DRAP., *Clausilia pumila* C. PFR., *Retinella nitens* MICH., *Helicolimax pellucidus* MÜLL., *Succinea oblonga* DRAP., *Monacha incarnata* MÜLL. atd. — Jiné sběry pocházejí z údolí Habrového potoka lemujiícího severozápadní úpatí Krušné hory. Lužní porosty, zvláště olšiny podél potoka, hostí typické měkkýši společenstvo křivoklátských údolí: *Monacha umbrosa* C. PFR., *Semilimax semilimax* FÉR., *Clausilia pumila* C. PFR., *Oxychilus cellarius* MÜLL., *Retinella nitens* MICH., *R. pura* ALD., *Euconulus trochiformis* MTG., *Helicolimax pellucidus* MÜLL., *Columella edentula* DRAP., *Succinea putris* L., *Succinea oblonga* DRAP. atd.

Popsané nálezy plně zapadají do celkového rámce malakofauny Křivoklátska. Zmínil jsem se o nich podrobněji proto, že představují význačná společenstva údolí v oblasti Krušné hory, o níž dosud nebylo nic bližšího uveřejněno (srv. LOŽEK, 1948).

Český Kras

Soustavný přehledný výzkum celé této oblasti byl proveden již během II. světové války a jeho výsledky byly uveřejněny na různých místech (souborný přehled výsledků viz LOŽEK, 1946). — Nové výzkumy jsou zaměřeny převážně na oblast přírodních rezervací na Karlštejnku, která má být zpracována co nejpodrobněji. V roce 1951 jsem zpracoval vrchy a údolí na levé straně hlavního Karlštejnského údolí (od Plešivce po Kněží horu), dále oblast od úpatí Střední hory až po Velkou horu nad vodopády, Bubovou a Doutnáč i údolí směřující od myslivny Boubová k Hostimí. V roce 1952 pak byla zpracována Javorka a Střední hora spolu s roklí oddělující oba vrchy, dále některé menší lokality na jižním břehu Berounky (Střevíc u Korna, Velký vrch mezi Koněprusy a Tobolkou). — Nemělo by smyslu podrobně popisovat nálezy z těchto míst, protože zjištěná společenstva odpovídají asociacím již dříve uveřejněným. Největší význam má nález silné populace mediterranního prvku *Truncatellina claustralis* GREGLER na Javorce, jemuž byla věnována zvláštní zpráva (Ložek, 1953 b). Endemický tvar povodí Berounky *Fruticicola unidentata bohemica* LOŽEK žije hojně při potoce v údolí mezi Boubovou a Hostimí, roztroušeně též na skalnatém hřebeni nad Královou studní, chybí však již ve vlastním užším okolí Karlštejna a v celé oblasti Českého Krasu od Karlštejna ku Praze. — Zajímavé je též rozšíření vršatky *Laciniaria nitidosa* ULIČNÝ (dříve *Laciniaria vetusta striolata natio nitidosa* ULIČ.), která žije jen na stanovištích dostatečně skalnatých a kamenitých (Plešivec, Kněží hora, Javorka, Střední hora, rokle na západním úpatí Střední hory, hřeben nad Královou studní, Boubová), takže její areál na kopcích Českého Krasu je nepravděpodobně ostrůvkovitý (LOŽEK,

Obr. 1. *Truncatellina claustralis* GREGLER (skutečná velikost 1,9: 0,8 mm). Karlštejn: Haknovec. (Foto Brabeneč.)

1953a). Na Velké noře II. (poblíže chaty prof. J. KOMÁRKA) na stepi s hojným *Adonis vernalis* L. byly zjištěny význačné stepní prvky *Chondrula tridens* MÜLL. a *Helicella striata* MÜLL., v této části Českého Krasu jinak vzácné. Zmínky dále zaslouží objev druhu *Clausilia pumila* C. PFR. ve vrcholové oblasti Boubové, *Pupilla bigranata* ROSSM. na Doutnáci a *Semilimax semilimax* FÉR. v údolí mezi Boubovou a Hostimí.

Průhonická plošina

V jarních měsících r. 1951 byl proveden průzkum údolí u Točné (u Břežan), kterým protéká přítok Závistského potoka. Přestože lesní porost je značně dotčen lidskými zásahy, zachovala se na dně údolí dosti bohatá malakofauna s některými pozoruhodnými druhy: *Vertigo pusilla* MÜLL., *Truncatellina cylindrica* FÉR., *Acanthinula aculeata* MÜLL., *Laciniaria biplicata* MTG., *Goniodiscus rotundatus* MÜLL., *Retinella radiatula* ALD., *R. nitens* MICH., *Oxychilus cellarius* MÜLL., *Vitrea diaphana* STUD., *Euconulus trochiformis* MTG., *Daudebardia rufa* DRAP., *Helicolimax pellucidus* MÜLL., *Monacha incarnata* MÜLL., *Carychium minimum* MÜLL. atd. Lze předpokládat, že toto společenstvo je v současné době ochuzeno o řadu druhů svaňových lesů.

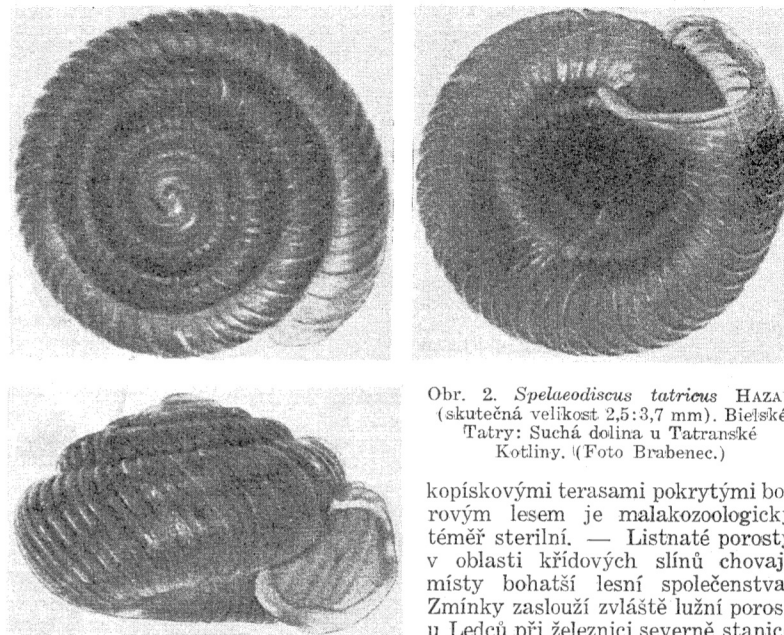
Podřipsko

Dosud nesouvislý celkový obraz malakofauny Podřipska byl značně doplněn dubnovými sběry 1951 v pásu lokalit od Horních Beřkovic přes Říp až do Roudnice. Význačné pro zdejší slínové a sprašové pahorky je stepní až lesostepní společenstvo *Helicella candicans* L. PFR. — *Cepaea vindobonensis* C. PFR. — *Euomphalia strigella* DRAP. zjištěné na větším počtu lokalit (k. 253 m severně od Horních Beřkovic, k. 258 m jihovýchodně od Kostomlat, Obora u Krabčic, stráně mezi obcemi Krabčice a Vesce atd.). Význačný stepní prvek *Helicella striata* MÜLL. byl zjištěn na svazích řípského soklu u Ctíněvsí a na opukových stránkách mezi Krabčicemi a Vesci. Podřipsko je částí středočeské stepní oblasti, jeho malakofauna však obsahuje větší procento lesních a křovištních prvků než jiné západněji položené úseky této oblasti, z čehož lze usuzovat, že na Podřipsku přecházely formace převážně stepní do formací lesostepních a xerothermních hájů (srv. Ložek, 1949 b; 1951 d).

Střední Polabí

Soustavnější sběry byly provedeny v r. 1951 při východním okraji této oblasti nedaleko okraje Podhoří Orlických hor. Studované území se táhne severně od Orlice v úseku mezi Týništěm a Třebechovicemi a sahá až do jižního okolí Opočna. V severní části, kde na povrch vycházejí turonské slíny, se objevuje xerothermní společenstvo *Helicella unifasciata* POIR., *H. candicans* L. PFR., *Cepaea vindobonensis* C. PFR., *Chondrula tridens* MÜLL., *Pupilla muscorum* L. atd. (na př.: Očelice, při železnici; Čánka, k. 279 m; Městec nad Dědinou). Tytéž druhy s výjimkou *Cepaea vindobonensis* C. PFR. byly zjištěny i v teplém sprašovém úvozu nad Pavlovským rybníkem u Jeníkovíc. V téže oblasti je místy hojná *Fruticicola sericea* DRAP. (určení uveřeno anatomicky), na příklad v travertinových stržích u Bolehoště. Západněji se xerothermní malakocenosa stávají chudšími a omezují se převážně na druhotné lokality se slínovým podkladem — t. j. na úvozy a opuštěné slínovníky

(nálezy *Helicella candicans* L. PFR. v okolí Librantic; *H. candicans* L. PFR. a *Euomphalia strigella* DRAP. pod vrchem Vosičky u silnice do Třebechovic; na jižním svahu k. 309 m u Jeníkovíc i *Cepaea vindobonensis* C. PFR.). Velká plocha na pravém břehu Orlice mezi Týništěm a Třebechovicemi tvořená štěr-

Obr. 2. *Spelaeodiscus tatricus* HAZAY (skutečná velikost 2,5:3,7 mm). Bielské Tatry: Suchá dolina u Tatranské Kotliny. (Foto Brabeneč.)

kopiskovými terasami pokrytými borovým lesem je malakozologicky téměř sterilní. — Listnaté porosty v oblasti křídových slínů chovají místy bohatší lesní společenstva. Zmínky zaslouží zvláště lužní porost u Ledců při železnici severně stanice Bolehošť (*Clausilia pumila* C. PFR.,

Eulota fruticum MÜLL., *Cepaea hortensis* MÜLL.) a údolí zvané V Hotyši jižně Vysokého Újezda (*Iphigena ventricosa* DRAP.). Soustavným výzkumem této oblasti se dnes zabývá V. FR. HLAVÁČ, na jehož sběry a publikace zde odkazují.

Ve středočeském Polabí jsem 1951 nově prozkoumal známý luh Úpor na soutoku Labe a Vltavy; hostí obvyklé společenstvo labských luhů a zvláštní zmínky zaslouží hlavně nález lužního hlemýždě *Perforatella bidens* CHEMN. V zásadě lužní faunu má i zalesněný slínový sráz v Toušeni prozkoumaný na jaře 1952.

Polomené hory

V oblasti této pískovcové pahorkatiny byl v březnu a dubnu 1951 proveden menší orientační průzkum v okolí Dubé, který přinesl několik zajímavých nálezů. Na teplých stránkách vápnitých pískovců ve Svinském dole (dř. Saugraben) bylo zjištěno typické xerothermní společenstvo *Chondrula tridens* MÜLL., *Cepaea vindobonensis* C. PFR., *Helicella candicans* L. PFR. a *Euom-*

JK
CLCMBOUC

phala strigella DRAP., k němuž zde přistupuje mesofilní *Cepaea hortensis* MÜLL. — Podobně je tomu na stránce vápnatých pískovců ve Lhoteckém dole (dř. Weilhütter Graben) při silnici od Dřevčic (*Helicella candicans* L. PFR., *Euomphalia strigella* DRAP., *Chondrula tridens* MÜLL.), zatím co se výše v téže dolu zachovala v lískových křovinách dosud původní lesní malakofauna: *Cochlodina laminata* MTG., *Monacha incarnata* MÜLL., *Cepaea hortensis* MÜLL. atp. — Xerothermní měkkýši pronikají však v okolí Dubé i na podklad kaolinických pískovců, zvláště tam, kde na povrchu vystupuje sprašová příměs. Dosvědčuje to nález druhů *Chondrula tridens* MÜLL. a *Euomphalia strigella* DRAP. na svahu pískovcového pahorku v trati Seidlova kaluž (dř. Seidelpfütze) u Pavliček. — Poněkud odlišnou malakofaunu hostí sprašové stráňky při silnici v údolí Ústěckého potoka u Vědic; zde byly kromě běžnějších plžů (*Cepaea vindobonensis* C. PFR., *Helicella candicans* L. PFR., *Pupilla muscorum* L. atd.) zjištěny i vzácné východní druhy *Fruticicola lubomírskii* ŠLÓS. a *Vitrea inopinata* ULIČNÝ, které dosahují západní hranice svého rozšíření právě v této části Čech.

Popsané nálezy jsou důležité tím, že dokazují, že okolí Dubé patří ještě do xerothermní oblasti Polomených hor, která představuje okrajovou zonu stepního a lesostepního území Západního Polabí. Zajímavé je, že blízké Dokesko i přilehlý okraj Polomených hor již nejeví tento xerothermní ráz, takže hranici xerothermního území nutno hledat někde mezi Dubou a dokeskou rybníčnou oblastí (Lit. PROŠEK & LOŽEK, 1953).

Hruboskalská vysočina

Koncem září 1952 jsem orientačně prosbíral známé Prachovské skály u Jičina. Nečekané nálezy poskytli kaňon Javorový důl, kde se zachoval původní listnatý porost s bohatou malakofaunou (*Laciniaria cana* HELD, *Cochlodina orthostoma* MKE, *Orcula dohiolum* BRUG. atd., atd.), o níž se zde nebudu blíže zmiňovat, poněvadž je podrobněji popsána na jiném místě (PROŠEK & LOŽEK, 1953). V ostatních pískovcových kaňonech žijí malakocenosa mnohem chudší, přece však více rozvinuté než v jiných pískovcových oblastech, což zřejmě souvisí s přítomností drobných potůčků na dně kaňonů. V údolí těsně nad ústřední turistickou chatou žijí druhy: *Cochlicopa lubrica* MÜLL., *Columella edentula* DRAP., *Acanthinula aculeata* MÜLL., *Punctum pygmaeum* DRAP., *Retimella radiatula* ALD., *R. pura* ALD., *R. nitens* MICH., *Euconulus trochiformis* MTG., *Helicolimax pellucidus* MÜLL., *Monacha incarnata* MÜLL. — V kaňonu zvaném „Na vodách pod Hrádkem“ se vyskytuje *Monacha incarnata* MÜLL., *Retinella pura* ALD., *Euconulus trochiformis* MTG., *Goniodiscus rotundatus* MÜLL., *Carychium minimum tridentatum* RISSO a *Vertigo substriata* JEFFR. — Druhotný ráz má fauna zříceniny hrádku Pařez: *Helicigona lapicida* L., *Pupilla muscorum* L., *Truncatellina cylindrica* FÉR., *Vallonia pulchella* MÜLL., a *V. costata* MÜLL.

Z tohoto stručného náčrtu vyplývá, že malakofauna Prachovských skal je poměrně bohatá ve srovnání s jinými okrsky kvádrových pískovců v severní polovině Čech. Souvisí to zřejmě s dostatečnou vlhkostí a poměrně lepší zachovalostí lesních porostů, které tu a tam jeví dosud původní ráz. Zdá se, že v minulosti zde převládaly podhorské bučiny a na úpatí skal smíšené porosty lip, javorů, jilmů atd., kdežto jehličiny byly v menšině a nikde netvořily souvislé porosty (borovice na okrajích skal a na skalních věžích).

Oderské vrchy

Sběry provedené v říjnu 1952 v oblasti Jezernického údolí u Lipníka nad Bečvou navazují na výzkumy J. BRABENCE z minulých let, které přinesly četná překvapení. — Na mokřině v hlavním údolí mezi samotou V Pekle a hájovnou žijí karpatské druhy *Laciniaria turgida* RSM. a *Iphigena tumida* RSM., dále *Monacha umbrosa* C. PFR., *Perforatella bidens* CHEMN., *Fruticicola unidentata* DRAP., *Semilimax semilimax* FÉR., *Daudebardia rufa* DRAP., *Succinea putris* L. atd. — V postranním údolí severozápadně nad samotou V Pekle se silněji uplatňuje společenstvo svahových lesů: *Isognomostoma personatum* LAM., *Helicigona faustina* RSM., *Oxychilus glaber* FÉR., *Retinella nitens* MICH., *Semilimax semilimax* FÉR., *Daudebardia rufa* DRAP., *Goniodiscus perspectivus* MÜHL., *Iphigena tumida* RSM., *Iph. ventricosa* DRAP., *Monacha umbrosa* C. PFR. atd. — Bohatě malakocenosa se vyskytuje při dně postranního údolí Srnkov západně od hájovny: *Helix pomatia* L., *Eulota fruticum* MÜLL., *Helicigona faustina* RSM., *Monacha incarnata* MÜLL., *Monacha vicina* RSM., *Monacha umbrosa* C. PFR., *Perforatella bidens* CHEMN., *Goniodiscus perspectivus* MÜHL., *G. rotundatus* MÜLL., *Semilimax semilimax* FÉR., *Retinella nitens* MICH., *Laciniaria biplicata* MTG., *Cochlodina laminata* MTG., *Iphigena ventricosa* DRAP., *Iph. tumida* RSM., *Succinea oblonga* DRAP., *S. putris* L., *Ena montana* DRAP. — tedy fauna poměrně bohatá. Nápadně silné jsou populace karpatského prvku *Iphigena tumida* RSM. — Poněkud chudší malakofaunu hostí údolí pod vrchem Obírku nad obcí Loučkou; i zde však je nápadně silně zastoupení druhů karpatských: *Helicigona faustina* RSM., *Monacha vicina* RSM., *Fruticicola lubomírskii* ŠLÓS. a *Iphigena tumida* RSM., k nimž se druží *Helix pomatia* L., *Isognomostoma personatum* LAM., *Monacha incarnata* MÜLL., *Eulota fruticum* MÜLL., *Goniodiscus rotundatus* MÜLL., *Iphigena ventricosa* DRAP., *Cochlodina laminata* MTG., *Laciniaria biplicata* MTG., *Ena montana* DRAP., *Fruticicola unidentata* DRAP., *Retinella nitens* MICH., *Daudebardia rufa* DRAP., *Succinea putris* L. atd.

Z uvedeného vyplývá, že oblast Jezernického údolí a jeho bližší okolí má bohatě rozvinutou malakofaunu podhorského stupně, v níž se silně uplatňují druhy karpatské (BRABENEC zde zjistil ještě *Iphigena latestriata* A. SCH. a *Laciniaria moravica* BRABENEC), zatím co prvky teplomilné chybějí. Složení malakocenosa této oblasti je téměř totožné se společenstvy předhoří Moravskoslezských Beskyd a svým rázem patří daleko spíše oblasti Západních Karpat než oblasti Českého masivu (speciálně oblasti Východních Sudet), kam Oderské vrchy náleží geologicky i zeměpisně. V budoucnu bude velmi záslužné vyřešit, jak daleko pronikají podobná společenstva do Oderských vrchů a kde leží jejich západní hranice.

Moravská brána a některé přilehlé části Podhoří Moravskoslezských Beskyd

V létě 1952 byl prováděn podrobný soustavný průzkum oblasti ohraničené údolím Ostravice, Odry, Ondřejnice a severním úpatím Palkovických hůrek u Hukvald; k tomu na východě přistupuje pás území od Ostravice mezi Lískovcem a Paskovem až do údolí Lučiny u Žermanic. Kromě toho byla na okraji tohoto území prozkoumána jednotlivá naleziště, jako Polanský les u Ostravy a hornaté okolí Hukvald. O výsledcích těchto výzkumů byla před-

ložena obsažná zpráva (LOŽEK, 1954), takže zde upozornuji jen na nález plízáka *Arion intermedius* NORMAND, který žije místy dosti hojně v lužích v údolí Ostravice i některých pobočných strážích, a na hlemýždě z tvarového okruhu *Helicella unifasciata* POIR. — *soosiana* J. WAGNER, který obývá teplé stráňky na výchozech těšínských vápenců z okolí Staříče až za Těrlicko.

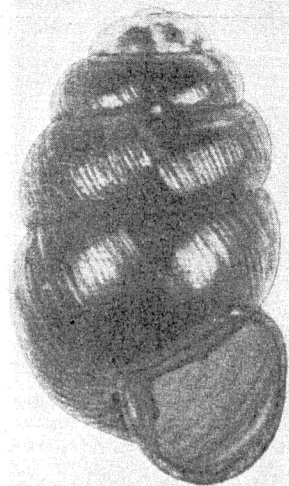
Moravskoslezské Beskydy (Ondřejník)

Ondřejník představuje izolovaný výběžek Moravskoslezských Beskyd, vybláhající směrem na sever. Vzhledem k tomu, že nebyl zpracován J. BRABENCEM při soustavném výzkumu Beskyd, prosbíral jsem ho orientačně v červnu 1952. Měkkýší společenstva jsou obdobná jako ve vlastních Beskydech. Ve vrcholové oblasti dostávají již montánní charakter. V bukových lesích žijí pod korou kmenů druhy *Cochlodina laminata* MTG. a *Iphigena plicatula* DRAP., místy i *Goniodiscus ruderatus* STUD. (nad prameny Ondřejnice, na záp. okraji prostředního vrcholu) a *Laciniaria cana* HELD (západní okraj prostředního vrcholu, svah Stolárky do údolí Ríčky). Roztroušeně se objevují *Retimella nitens* MICH., *R. pura* ALD., *Laciniaria biplicata* MTG., *Isognomostoma personatum* LAM., *Fruticicola unidentata* DRAP., *Monacha incarnata* MÜLL., *Arianta arbustorum* L. atd. Karpatské vřetenatky *Laciniaria turgida* RSM. a *Iphigena tumida* RSM. žijí jen na mokřích místech; prvá u pramenů Ondřejnice a u pramene Koryto, druhá u Koryta, na svahu Stolárky a v údolí Ríčky. *Helicolimax kochi* AND., *Helix pomatia* L., *Acme polita* HARTM., *Daudebardia rufa* DRAP. a *Oxychilus glaber* FÉR. byly zjištěny v údolí Ríčky, *Cepaea hortensis* MÜLL. na Ríce a Stolárce.

Výzkumem Ondřejníku byl dokreslen celkový obraz malakofauny Moravskoslezských Beskyd a zároveň prokázána příslušnost Ondřejníku k Beskydám i po stránce malakozoologické.

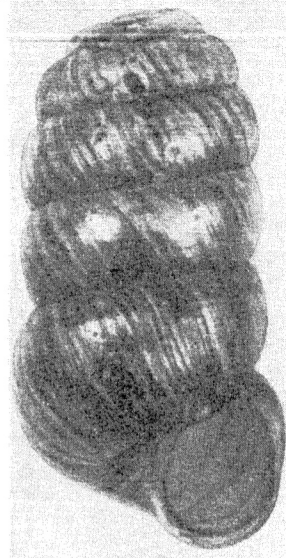
Tatry

V červnu 1951 jsem podniknul orientační výzkum Bielských Tater v úseku hřebene Ždiarska Vidla—Skalná vrata. Fauně alpského stupně (*Vertigo arctica* WALL., *Columella edentula columella* MART.) jsem věnoval zvláštní zprávu (LOŽEK, 1951b), kterou je zde nutno doplnit několika poznámkami o fauně nižších poloh. Na úpatí stěn Skalních vrat (asi 1600 m) pronikají druhy *Orcula dolium* DRAP., *Pupilla sterri* VOITH, *Clausilia dubia* DRAP., *Ruthenica filograna* RSM., *Fruticicola villosula* RSM., *Pyramidula rupestris* DRAP. atd. Poněkud níže na srázu do Suché doliny se ve vlhké ssuti ještě objevují (asi 1500 m): *Agardhia bielzi* RSM., *Acme polita* HARTM., *Columella edentula* DRAP. (i *C. e. columella* MART.), *Vitrea transsylvanica* CL., *Helicolimax kochi* AND., *Helicigona faustina* RSM., *Carychium minimum tridentatum* RS., *Vertigo alpestris* ALD. atd. V porostech smrku, jedle a klenu na srázech Suché doliny žije bohatá fauna horských lesů: *Cochlodina laminata* MTG., *C. orthostoma* MKE, *Clausilia cruciata* STUD., *Cl. dubia* DRAP., *Iphigena plicatula* DRAP., *Iph. latestriata* A. SCH., *Ruthenica filograna* RSM., *Laciniaria turgida* RSM., *L. stabilis* L. PFR, *Agardhia bielzi* RSM., *Vitrea transsylvanica* CL., *Monacha umbrosa* C. PFR, *Oxychilus depressus* ST., *Acme polita* HARTM. atd.; na skalních stěnách soutěsky pod velkým srázem je dosti hojný endemický prvek Bielských Tater *Splacodiscus tatricus* HAZAY. — Zajímavá je i fauna doliny sbíhající s Jahňáčího

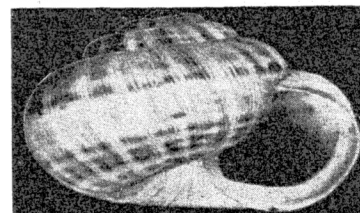
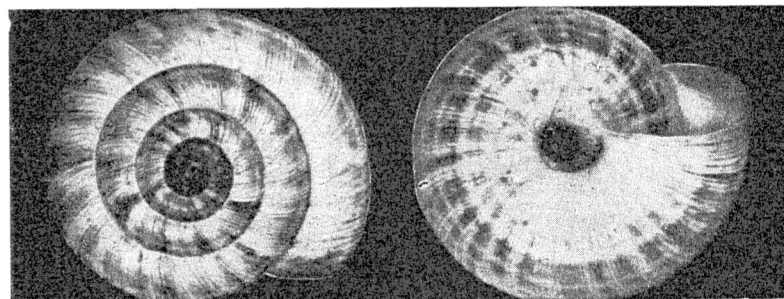
Obr. 3. *Vertigo arctica* WALLENBERG (skutečná velikost 2,3 : 1,4 mm). Bielské Tatry: Hlúpy (vrchol). (Foto Brabeneč.)

←

→

Obr. 4. *Columella edentula columella* MARTENS (skutečná velikost 2,8 : 1,4 mm). Bielské Tatry: Hlúpy (vrchol). (Foto Brabeneč.)

Obr. 5. *Helicella unifasciata* POIRET (skutečná velikost 5,0 : 7,7 mm). Očelice u Opočna. (Foto Brabeneč.)

vrchu do Zadných Medŕodolŕ (= Koperŕad), kde na samŕ hranici vŕpence a ŕuly na rozhranŕ smrkovŕho lesa a kosodŕeviny byly zjiŕtŕny druhy: *Arianta arbustorum* L., *Laciniaria turgida* RSM., *Iphigena tumida* RSM., *Helicolumax kochi* AND., *Orychilus depressus* STERKI, *Helicigona rossmŕssleri* L. PFR., *Fruticicola unidentata* DRAP. atd., atd. — Pro srovnŕnŕnŕ uvŕdŕm snŕmek malakofauny ze ŕulovŕho ŕzemŕ: v dolinŕ Bielŕ vody pŕi cestŕ z Matliar na Kopskŕ sedlo jsem sebral ve zbytech jedlovŕch porostŕ pod kotou 1224 m tyto druhy: *Goniodiscus ruderatus* STUD., *Clausilia cruciata* STUD. (tato tŕž u Salviovŕho pramene), *Laciniaria cana* HELD, *Laciniaria biplicata* MTG. atd.

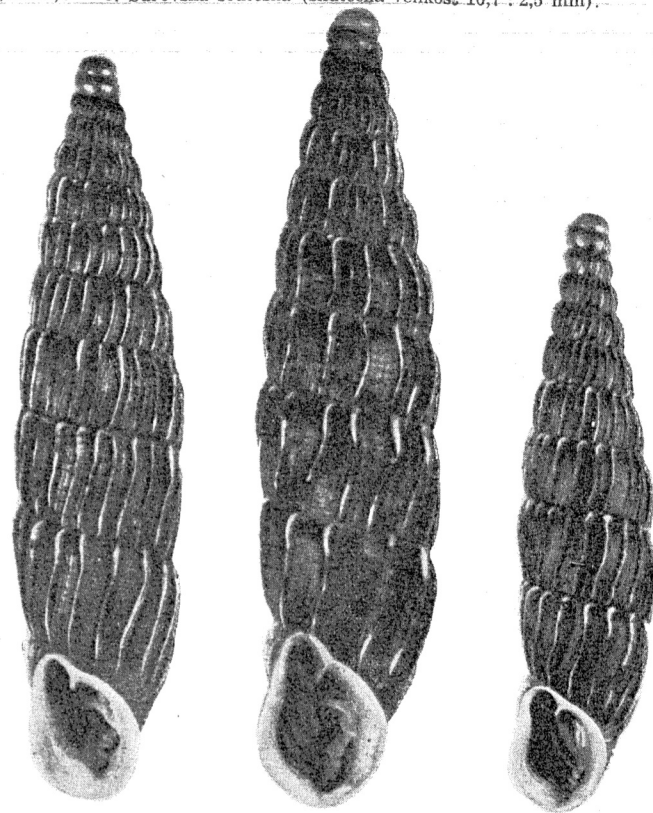
Zbŕvŕ pŕipojit nŕkolik slov o novŕch sbŕrech (srv. Loŕek, 1949a) u Kvetnice ve vŕbŕzku Nŕzkŕch Tater jiŕnŕ Popradu. Na dnŕ ŕdolŕ tvořenŕho werfenskými melafyry zŕpadnŕ od sanatoria ŕijŕ plŕi: *Laciniaria elata* RSM., *Cochlodina cerata* RSM., *Clausilia cruciata* STUD., *Cl. pumila* C. PFR., *Goniodiscus ruderatus* ST., *G. rotundatus* MŒLL., *Monacha vicina* RSM., *Fruticicola unidentata* DRAP. atd. — tedy společenstvo značně odliŕnŕ od svrchu probranŕch malakocenos nedalekŕch Vysokŕch Tater.

Ziar

V zŕrŕ r. 1952 jsem prozkoumal vŕpencovŕ skŕly nad starou cestou vedoucí z Rŕztočna do Sklenŕho. Podobnŕ jako okrese Rematy (= Grenzwasser) zkoumanŕ v pŕedchŕzejŕcŕch lŕtech leŕí toto stanoviŕtŕ v oblasti vŕpencŕ horenovskŕ serie. Ač popisovanŕ skalnŕ partŕe nenŕ pŕilŕiŕ rozsŕhlŕ, je obydlena bohatŕ rozvinutou xerothermnŕ malakocenou, jak dosvŕdŕuje vŕchŕt druhŕ: *Clausilia grimmeri* L. PFR., *Pupilla bigranata* RSM., *Abida frumentum* DRAP., *Chondrina clienta* WEST., *Orcula dolium* DRAP., *Cochlicopa lubrica exigua* MKE, *Pyramidula rupestris* DRAP., *Vallonia costata* MŒLL., *Clausilia parvula* STUD., *Laciniaria biplicata sordida* A. SCHM.

Zoogeografickou dŕleŕitost mŕ nŕlez xerothermnŕho prvku *Pupilla bigranata* RSM., o nŕmŕ bylo teprve v nedŕvnŕ dobŕ zjiŕtŕno, ŕe patŕí k typickŕm zŕstupcŕm xerothermnŕ malakofauny vŕpencovŕch Zŕpadnŕch Karpat s tŕžŕiŕtŕm v jihozŕpadnŕch pohoŕch. Nejvŕtŕiŕ vŕznam mŕ vŕak nŕlez spornŕho druhu *Clausilia grimmeri* L. PFR., kterŕ vŕtŕiŕina autorŕ považuje za formu *Cl. dubia* DRAP. Novŕ zjiŕtŕnŕ populace je naprosto vyhranŕnŕ a nikterak se neblŕiŕi druhu *Cl. dubia* DRAP. — naopak je nŕpadnŕ odliŕnŕ: rozmŕry se pohybujŕ kolem 13,0—13,5 : 2,8—3,0 mm; povrch je neobyčejnŕ hrubŕ ŕebernatŕ: jen 24 ŕeber na pŕedposlednŕm zŕvitu, podŕlnŕ rŕhovŕnŕi zcela chybŕ! Ziarskŕ populace *Cl. grimmeri* L. PFR. tedy patŕí statnŕmu velmi hrubŕ ŕebernatŕmu tvaru, kterŕ byl tŕž objeven J. BRABENCEM na travertinovŕch stŕnŕch Drevenŕku na Spiŕi. Liŕí se od bohatŕch populacŕ sul'ovskŕch, kterŕ jsou mnohem drobnŕjŕi (10—12 mm) a namnoze i hustŕji ŕebernatŕ. Zajŕmavŕ je, ŕe na blŕzkŕ Rematŕ ŕije zcela typickŕ *Clausilia dubia* DRAP., kterŕ v ničem neupomŕnŕ na *Cl. grimmeri* L. PFR. Tento novŕ nŕlez druhu *Cl. grimmeri* L. PFR. mŕ značný vŕznam, neboŕ otŕzka vŕvoje a druhovŕho postavenŕi *Cl. grimmeri* L. PFR. patŕí k nejzajŕmavŕjŕim malakozologickŕm problŕmŕm v Zŕpadnŕch Karpatech. — Dodatkem nutno jeŕtŕ uvŕst, ŕe na vrcholovŕ ploŕinŕ Ziaru jiŕnŕ Horenova ŕijŕ mŕsty roztrouŕenŕ kolonie stepnŕho hlemŕzŕdŕ *Helicella candicans* L. PFR. (velmi drobnŕ tvar).

Obr. 6. *Clausilia grimmeri* L. PFEIFFER. (Foto Brabence.) 1. Ziar, ŕdolŕ nad Rŕztočnem (skutečnŕ velikost 13,1 : 3,0 mm). — 2. Drevenŕk u Spiŕskŕch Vlachŕ (skutečnŕ velikost 14,1 : 3,5 mm). — 3. Sul'ovskŕ soutŕška (skutečnŕ velikost 10,7 : 2,5 mm).

Velká Fatra

V ŕervnu 1952 jsem provedl ochranŕrskŕ vŕzkum znŕmŕ Gaderskŕ a Blatnickŕ doliny, jehoŕ hlavnŕ vŕsledky byly jiŕ uveŕejnŕny (Loŕek, 1952b). Mŕkkŕjŕi fauna mŕ tentŕž rŕz jako ve vŕpencovŕch Nŕzkŕch Tatrŕch: hojnŕ jsou endemickŕ prvky zŕpadokarpatskŕ *Helicigona cingulella* RSM., *H. rosmaessleri* L. PFR., *Fruticicola villosula* RSM. a *Fr. lubomŕrskŕi* ŕLŒS. *Chondrina tatrica* LOŕEK zde dosahuje nejzŕpadnŕjŕiŕho dosud znŕmŕho bodu vŕskytu.

Vtŕčnik

V zŕrŕ 1952 jsem orientačně pŕosbŕral ŕpatŕ andesitovŕch stŕn na hoŕe Velkŕ Gryč u Handlovŕ. Tento vŕzkum navazujŕcŕ na dŕivŕjŕiŕ sbŕry v tomto pohoŕŕ pŕinesl pomŕrnŕ malŕ vŕsledek: *Eulota fruticum* MŒLL., *Isogno-*

mostoma personatum LAM., *Retinella nitens* MICH., *Cochlodina laminata* MTG., *Iphigena plicatula* DRAP., *Clausilia dubia* DRAP. a *Laciniaria biplacata* MTG. v drobném tvaru (některé exempláře se blíží skalní rase *L. biplacata sordida* A. SCHM.). Níže v pramenech na pastvinách žije *Bythinella austriaca* FRFLD. Popsané společenstvo kontrastuje svou chudobou se zajímavými nálezy botanickými.

Pol'ana

Soustavný výzkum tohoto vyvřelého pohoří byl prováděn v červenci a v říjnu 1951. O červencových nálezech byla již uveřejněna obsažná předběžná zpráva (Ložek, 1952a). Říjnové sběry přinesly obdobné výsledky, z nichž význam má především objev dalších nalezišť druhu *Balea perversa* L., která zřejmě v oblasti Pol'any zaujímá izolovaný areálový ostrov (kromě již uveřejněné lokality Kalamárka, byla ještě zjištěna tato naleziště: Kurienec, Uhlisko, skály u vodopádů v dolině pod Priehybinou). Zmínky též zaslouží zjištění některých dalších nových druhů pro oblast Pol'any: *Euomphalia strigella* DRAP., *Orcula doliohum* BRUG. a *Ena obscura* MÜLL.

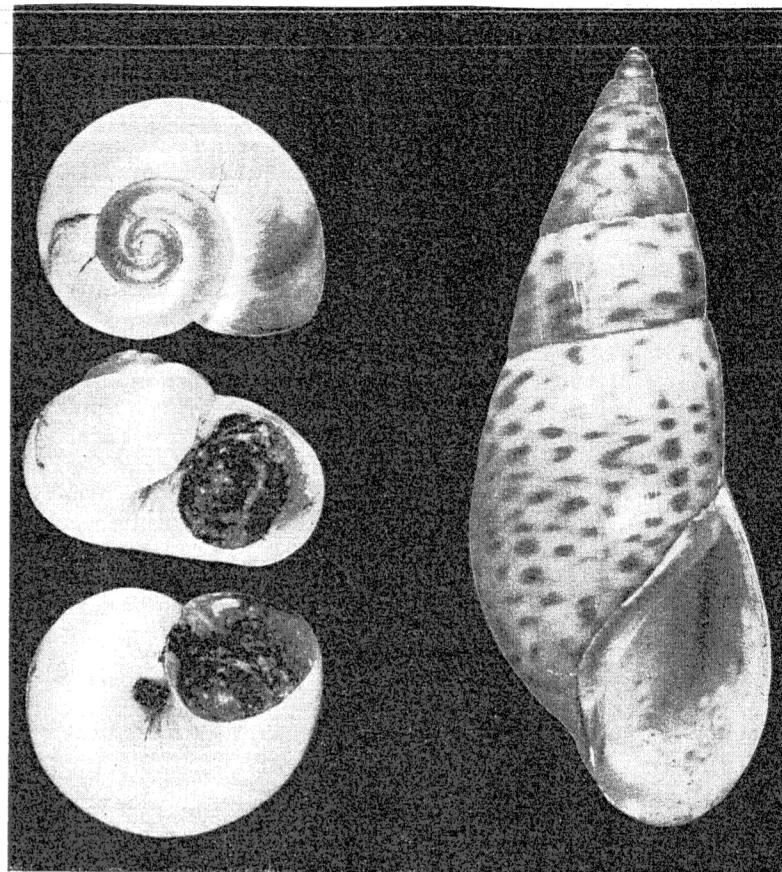
Hornomoravský úval

V říjnu 1952 byl v této oblasti důkladněji prozkoumán luh na potoku Mojena severozápadně od Tlumačova. Malakofauna luhu je bohatá a její suchozemská složka jeví úzký vztah k luhům Moravské brány a tedy i ke Karpatům. Žijí zde karpatské prvky *Fruticicola villosula* RSM. a *Fr. tubomírskii* ŠLÓS., východoalpská (s. lat.) *Monacha umbrosa* C. PFR, dále významné lužní prvky *Perforatella bidens* CHEMN. a *Monacha rubiginosa* A. SCH., i četné další druhy obvyklé v nížinných lužích: *Arianta arbustorum* L., *Eulota fruticum* MÜLL., *Monacha incarnata* MÜLL., *Ena montana* DRAP., *Clausilia pumila sejuncta* WEST., *Retinella nitens* MICH., *Zonitoides nitidus* MÜLL. atd. V bažinách, příkopech a říčních ramenech převládají společenstva bažinná s převahou druhů periodických močálů: *Tropidiscus planorbis* L., *Bithynia tentaculata* L., *Stagnicola palustris* MÜLL., *Sphaerium corneum* L., *Spirulina vortex* L., *Viviparus viviparus* L., *Planorbis corneus* L. Ze suchozemských druhů žijí při vodách *Carychium minimum* MÜLL., *Vertigo antivertigo* DRAP., *Cochlicopa lubrica* MÜLL., *Succinea pfeifferi* ROSSM. atd.

Z této črty si můžeme vytvořit dosti jasný obraz o malakozoologických poměrech luhů Hornomoravského úvalu, které jsou dosud známé jen velmi nedostatečně. S jistotou lze ovšem předpokládat, že se dalšími výzkumy počet zjištěných druhů ještě podstatně rozmnoží. V hrubých rysech se malakocenosa luhů Hornomoravského úvalu dosti podobají společenstvům luhů polabských nebo i podunajských, chovají však některé zoogeografické zvláštnosti, mezi nimiž vyniká karpatská *Fruticicola villosula* ROSSM. Tento druh zde dosahuje své západní hranice a podobně jako na jiných místech se lokálně vylučuje s příbuzným druhem *Fruticicola hispida* L., který je v jiných našich lužích velmi hojný.

Podunajská nížina

V dubnu 1951 byl proveden průzkum v blízkém okolí Bratislavy. V první řadě je nutno říci několik slov o měkkýchšších proslulého Svätajurského šuru. V úseku mezi majírem Čierna voda a býv. majírem Pálffyho byla sbírána typická bažinná fauna s vůdčími druhy *Stagnicola palustris* MÜLL., *Planorbis*

Obr. 8. *Valvata naticina* MENKE (skutečná velikost 3,8:5,0 mm). Stúrovo: Dunaj. (Foto Brabeneč.)

Obr. 7. *Fagotia esperi* FÉRUSSAC (skutečná velikost 19,2:7,0 mm). Stúrovo, rameno Dunaje pod ústím Hronu. (Foto Brabeneč.)

corneus L., *Tropidiscus planorbis* L., *Anisus spirorbis* L., *Valvata pulchella* STUD., *Bithynia tentaculata* L. a *Viviparus viviparus* L.; na okrajových vlhkých lukách se objevují *Succinea oblonga* DRAP., *Monacha rubiginosa* A. SCH. a *Theba carthusiana* MÜLL. Některé stepní prvky pronikají až na samotný okraj šurských močálů — *Cepaea vindobonensis* C. PFR a *Chondrula tridens* MÜLL. — Podobné poměry byly zjištěny též v tůních, zatope-

ných šterkovnách a na stepních mezích mezi Dvorníkem (dř. Vajnory) a Jurovým Dvorem, u nádraží Dvorník a odtud směrem k Ivance. Chybí zde sice *Valvata pulchella* STUD., tu a tam se však objeví *Helicella candicans* L. PFR a *Abida frumentum* DRAP. Zvláštní zmínky zasluhuje *Tropidiscus planorbis* L. ze starého ramene Malého Dunaje mezi dvornickým nádražím a Ivankou, který zde dosahuje až 20,0 mm šířky! — Poněkud odlišná je malakofauna v okolí Čeklísu, kde na svazích tercierních písků u kaple severozápadně zámku žije stepní společenstvo *Abida frumentum* DRAP., *Helicella striata* MÜLL. a *H. candicans* L. PFR. V Čierné vodě pod zmíněnými svahy byla sebrána *Physa fontinalis* L. a *Viviparus hungaricus* HAZ., v přilehlých luzích, většinou druhotného složení, *Helix pomatia* L., *Cepaea vindobonensis* C. PFR a *Monacha incarnata* MÜLL. Na přesypech vápnitých vátých písků v polích západně od kaple se roztroušeně objevují *Helicella striata* MÜLL. a *Chondrula tridens* MÜLL.

V srpnu téhož roku pokračoval výzkum v širším okolí Štúrova (dř. Parkan). Protože o měkkýchších Čenkovské pusty, Bel'anských a Kováčovských kopců byla podána zvláštní zpráva (Ložek, 1953d), zbývá zmínit se o některých nálezech ve vlastní nížině. Velmi význačným stanovištěm jsou sprašové srázy Božího vrchu na břehu Dunaje nad Štúrovem. Zde se nachází v nesmírném množství *Helicella candicans* L. PFR, provázená stepními druhy *Chondrula tridens* MÜLL., *Abida frumentum* DRAP., *Helicella striata* MÜLL. a *Cepaea vindobonensis* C. PFR; v křovištích na úpatí je hojná *Theba carthusiana* MÜLL. — Jiným význačným biotopem jsou bažiny při Dunaji v okolí Mužly a Obidu. V bažinách na trati Nagy ér u Mužly se objevuje *Succinea hungarica* HAZ., *Tropidiscus planorbis* L., *Stagnicola palustris* MÜLL.; v nádrží u Obidské pusty v rýžových polích též *Viviparus hungaricus* HAZ., *Tropidiscus carinatus* MÜLL. a *Valvata piscinalis* MÜLL. V kulisových luzích na samém břehu Dunaje je dosti rozšířená *Arianta arbustorum* L. Na hrázi proti Mužlianské síhohi žije stepní společenstvo *Helicella striata* MÜLL. — *Theba carthusiana* MÜLL. V přilehlém rameni Dunaje je na bahně hojná *Physa acuta* DRAP. — V periodických tůňkách a ramenech Hronu u Bíné nad Hronom se objevuje *Viviparus hungaricus* HAZ., *Anisus spirorbis* L., *Aplexa hypnorum* L. atd. — Dunaj u Štúrova hostí přebohatou říční faunu, která je nejlépe dostupná pod Božím vrchem: *Theodoxus danubialis* C. PFR, *Th. transversalis* C. PFR, *Lithoglyphus naticoides* C. PFR, *Fagotia acicularis* FÉR., *Valvata naticina* MKE, *Dreissensia polymorpha* PALL., *Sphaerium rivicola* LEACH, *Pisidium amnicum* MÜLL. a *P. supinum* A. SCH. V rameni Dunaje za ostrovem pod ústím Hronu a u Kováčevo ve volné řece byla nalezena *Fagotia esperi* FÉR. Do nejdolejšího Hronu (pod železničním mostem u Kamenice) zasahují *Theodoxus danubialis* C. PFR a *Lithoglyphus naticoides* C. PFR, v Hronu nad Biňou byla zjištěna velmi silná populace druhu *Theodoxus transversalis* C. PFR.

Bohatou lužní faunu hostí podunajské luhy u Petržalky (Staré lúky) a Biskupic (Gaitz). Hojně jsou *Eulota fruticum* MÜLL., *Cepaea vindobonensis* C. PFR (tato na suchých slunných místech) a *C. hortensis* MÜLL., *Arianta arbustorum* L., *Monacha incarnata* MÜLL., *Retinella nitidula* DRAP., *Anisus leucostomus* MILL., *Aplexa hypnorum* L. atp. Zvláštností jsou četné prvky zřejmě alpského původu: *Fruticicola unidentata unidentata* DRAP., *Fr. striolata* C. PFR, *Monacha umbrosa* C. PFR, *Semilimax semilimax* FÉR.

atd. Z vrětenatkovitých se objevují *Clausilia pumila* C. PFR, *Laciniaria biplicata* MTG. a *Cochlodina laminata* MTG. Tím by byl v hrubých rysech vyčerpán přehled nových výzkumů v Podunají. Nutno ještě upozornit, že vodní faunu slovenského Dunaje zpracoval v posledních letech do značných podrobností JÁN BRTEK, vědecký pracovník Zool. ústavu Slovenské university.

Potiská nížina

Orientační průzkum této téměř neznámé oblasti byl proveden v listopadu r. 1951, tedy v době velmi pokročilé, takže lze očekávat jisté skreslení dosažených výsledků. Předem třeba říci několik slov o fauně vodní. Hlavní vodní tepnou kraje je Bodrog, v němž hojně žije *Lithoglyphus naticoides* C. PFR, který zasahuje i nejdolejší Ondavy u Zemplína. Četná mrtvá ramena Bodrogu jsou obydlena druhy *Viviparus hungaricus* HAZ., *Planorbis corneus* L., *Radix auricularia* L., *Sphaerium corneum* L., na březích žije *Succinea elegans* RISSO atd. (na př. Somotor). Tu a tam se v periodických bažinách objevují *Anisus spirorbis* L. a *Tropidiscus planorbis* L. V nížině je velké množství bažin a starých ramen, které leží dnes velmi daleko od aktivních toků. Tato stanoviště jsou malakozoologicky vesměs velmi chudá a jen místy nalezneme rozvinutější malakocenosa. Zajímavý je výskyt okružáku *Anisus septemgyratus* BLZ z říčním rameni v luhu Bozoe u Královského Chlmce. Ve vyschlé bažině u Perbeniku jsem zjistil typické společenstvo periodických vod: *Tropidiscus planorbis* L., *Bithynia tentaculata* L., *Valvata pulchella* STUD., *Galba truncatula* MÜLL. atd. Běží sice již o nález subfossilní, v širším okolí lze však očekávat obdobné fauny recentní.

Jinak je fauna vlastní nížiny velice chudá. Mohutné písečné přesypy, dnes téměř dokonale obdělané (vínice a pod.), nehostí měkkýše vůbec, zatím co lužní lesy, převážně dubové, vynikají neobyčejnou chudobou ve srovnání s obdobnými stanovišti v jiných částech ČSR. Pozoruhodné nálezy pocházejí z luhu Bozoe, kde v nadmořské výši kolem 100 m žije karpatská *Monacha vicina* ROSM. a *Daudebardia rufa* DRAP.; tu a tam se vyskytuje *Monacha rubiginosa* A. SCHM. a *Helix pomatia* L.

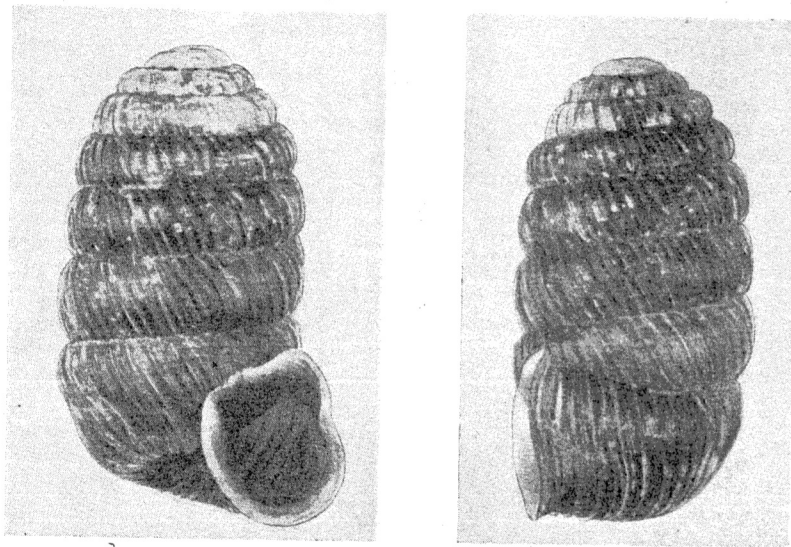
Uprostřed nížiny se tyčí nápadné andesitové vrchy, pokryté většinou stepními formacemi. I zde je terén malakozoologicky velmi chudý, což souvisí snad s poměrným nedostatkem uhličitánu vápenatého v podloží (andesit a nevápnité váté pisky). Na jižním svahu Velkého vrchu u Královského Chlmce byly sebrány druhy *Cepaea vindobonensis* C. PFR, *Chondrula tridens* MÜLL. a *Retinella nitens* MICH.; na Kameneckých kopcích u Stredy nad Bodrogom jen *Cepaea vindobonensis* C. PFR (Tarbucka). Poněkud bohatší jsou lesostepní formace na okraji vrchů tak zvaného Zemplínského ostrova, zvláště vápencová Baba. Zde je velice hojná východní rasa *Chondrula tridens albolimbata* L. PFR, dále *Cepaea vindobonensis* C. PFR a *Euomphalia strigella* DRAP.; ve slatině pod Babou byla sebrána též *Vallonia emniensis* GRD. Na stráňkách u silnice u obce Seleška žijí roztroušeně *Eulota fruticum* MÜLL., *Cepaea vindobonensis* C. PFR a *Helix pomatia* L.

Z uvedeného je patrné, že měkkýší fauna Potiské nížiny je nápadně chudá ve srovnání s jinými československými nížinami. Stepní malakocenosa se vyznačují naprostým nedostatkem druhu *Helicella candicans* L. PFR, který je v jiných xerothermních okrscích našeho státu nejhojnějším měkkýšem. Liší

se tím na první pohled od stepních měkkýších společenstev ve všech ostatních stepních oblastech ČR.

Pro srovnání uvádím, že Slánské vrchy lemující Potiskou nížinu na západě hostí typickou karpatskou lesní malakofaunu, která svým složením odpovídá malakocenosám východní části Západních Karpat. (*Perforatella dibothryon* KIM., *Laciniaria plicata* DRAP. a *Cochlodina cerata* RSM. na hradním vrchu ve Slanci.)

Na doplnění se musím zmínit o nálezu zrnkovitého plže *Pagodulina pagodula* DESM., kterého objevil bardejovský pracovník TIBOR WEISS v silných populacích u Cigel'ky ve flyšových Karpatech u Bardejova. Nález je velmi pozoruhodný po stránce zoogeografické, neboť běží o prvek alpsko-jihoevropský z oblasti Karpat dosud neznámý, a ukazuje jaká překvapení dosud mohou poskytnout poměrně málo známé Západní Karpaty.

Obr. 9. *Pagodulina pagodula* DESMOULINS (skutečná velikost 3,5:1,9 mm). Cigel'ka u Bardejova. (Foto Brabeneč.)

LITERATURA

- BRABENEČ J., 1952: *Laciniaria moravica* sp. n. — nový plž z čeledi Clausiliidae. — Věstník Československé zoologické společnosti, XVI, 1—2, s. 23—31. Praha 1952.
- LOŽEK V., 1946: Malakozoologický průzkum středoevropské vápencové oblasti. — Časopis Národního musea, odd. přírodovědný, CXV, s. 73—82. Praha 1946.
- 1947: Malakozoologické novinky z ČR. I. — Časopis Národního musea, odd. přírodovědný, CXVI, 2, s. 125—134. Praha 1947.
- 1948: Prodróm českých měkkýšů. S. 1—180. Praha 1948.

- 1949a: Několik zajímavých malakozoologických nálezů z okolí Popradu. — Hortus Sanitatis, II, 6, s. 274—275. Praha 1949.
- 1949b: Studie českých stepí na základě recentních i fosilních měkkýšů. — Rozpravy II. třídy České akademie, LVIII, č. 18, s. 1—90, tab. I—III. Praha 1949.
- 1951a: Vodní měkkýši na Šumavě. — Alkvaristické listy, XXIII, 7, s. 97. Praha 1951.
- 1951b: Nové nálezy plže *Vertigo arctica* Wall. v Bielských Tatrách. — Československý Kras, IV, 7—8, s. 193—194. Brno 1951.
- 1951c: Malakozoologické novinky z ČR. II. — Časopis Národního musea, odd. přírodovědný, CXVIII—CXIX (1949—50), s. 31—40. Praha 1951.
- 1951d: Malakozoologický výzkum Ústeckého kraje. — Časopis Národního musea, odd. přírodovědný, CXX, 1, s. 10—20. Praha 1951.
- 1951e: Dvě památná naleziště měkkýšů na jižní Šumavě. — Ochrana přírody, VI, 5, s. 109—110. Praha 1951.
- 1951f: Několik poznámek o rezervaci Kuchyňka a jejím okolí. — Ochrana přírody, VI, 5, s. 111—112. Praha 1951.
- 1952a: Zpráva o malakozoologickém výzkumu Pořany. — Časopis Národního musea, odd. přírodovědný, CXXI, 1, s. 71—75. Praha 1952.
- 1952b: Zpráva o ochrannářském průzkumu Gaderské doliny ve Velké Fatě. — Ochrana přírody, VII, 5, s. 116—118. Praha 1952.
- 1952c: *Cochlodina remota* sp. n. — nový plž z čeledi Clausiliidae. — Věstník Československé zoologické společnosti, XVI, 1—2, s. 135—142. Praha 1952.
- 1953a: O systematickém postavení plže *Laciniaria nitidosa* (Uličný) n. emend. — Rozpravy II. třídy České akademie, LXII(1952), č. 5, s. 1—18, tab. I—II. Praha 1953.
- 1954: Malakozoologický výzkum Ostravska v roce 1952. — Anthropozoikum, III (1953), Praha 1954 (in lit.).
- 1953b: Další naleziště plže *Truncatellina claustralis* (Gredler) v Českém Krasu. — Časopis Národního musea, odd. přírodovědný, CXXI, 2, s. — . Praha 1953.
- 1953c: Nové nálezy plže *Vitrea inopinata* (Uličný) v ČR. — Časopis Národního musea, odd. přírodovědný, CXXI, 2, s. — . Praha 1953.
- 1953d: Měkkýši rezervací v okolí Štúrova. — Ochrana přírody, VIII, 1, s. 16—17. Praha 1953.
- 1953e: Několik poznámek o rezervaci na Štěpánovském vrchu v Českém Středohoří. — Ochrana přírody, VIII, 1, s. 17—18. Praha 1953.
- PROŠEK F. & LOŽEK V., 1953: Mesolitické sídliště z Zátyní u Dubé. — Anthropozoikum, II (1952), s. 93—160. Praha 1953.
- SOOS L., 1943: A Kárpát-medence Mollusca-faunája. S. 1—478, tab. I—XXX. (Magyar Tudományos Akadémia.) Budapest 1943.